

El carrer del Portal Nou

353

El carrer del Portal Nou es troba situat al barri vell, i s'estén en un llarg trajecte que va des de la pujada de la Mercè fins la plaça de Sant Domènec — a tocar el Col·legi Universitari — i es creua amb els carrers de Sant Josep, escales d'en Mora, escales de la Llebre i travessia del Portal Nou.

Prengué aquest nom al llarg del segle XVIII pel fet que el carrer conduïa a un portal que travessava la vella muralla, si bé durant un temps també se'l conegué com a «Camí dels Dolors a Sant Domènec», en al·lusió als dos edificis religiosos que es troben encara actualment al començament i al final d'aquesta via.

Segons Josep M. Pla i Dalmau, en el segle XIV se'l denominava «carrer del pelegrí», atès que a Girona hi sovintejaven les arribades de peregrins que, després d'entrar pel portal del Carme, s'adreçaven vers la Catedral seguint el traçat de l'actual carrer del Portal Nou.

Bé que a partir de la segona meitat del segle XVIII es va aferrant el nom de «carrer del Portal Nou», aquest no és totalment hegemònic fins que l'any 1917 es procedeix a l'obertura d'un nou pas de muralla que enllaça el carrer amb les edificacions que havien anat fent-se a la banda de les Pedreres.

Mentrestant, encara pels anys setanta i vuitanta del segle passat es coneix un tram de carrer amb el nom de «Beates Velles», pel fet d'haver-hi hagut antigament el primitiu convent d'aquest orde religiós.

Encara l'any 1937 — en plena guerra civil — hi va haver un darrer intent de canviar el nom del carrer, tot i que no va arribar a reeixir: la CNT-AIT demana a l'Ajuntament que aquest carrer es bategi amb el nom de «Portal defensores de Madrid», en record de l'heroica resistència dels

madrilenys a les tropes franquistes.

CONVENTS I EDIFICIS D'INTERÈS

Aquest carrer —actualment quasi desconegut per a la majoria dels gironins— ha estat de sempre un sector que ha comptat amb edificis singulars, tant religiosos com civils, i que ha estat habitat per estadants ben remarcables.

En l'aspecte religiós, assenyallem que segons el Dr. Jaume Marquès l'any 1699, s'hi va establir el convent de les beates claustrals fins que a la primera del segle XIX es traslladen a la plaça d'en Vern. D'aquí ve que durant un temps designessin amb el seu nom una part del carrer.

L'altre edifici important és el convent de les religioses de Sant Josep, fundades per na Maria Gai l'any 1874 al carrer de la Força i que l'any 1896 construeixen el seu nou estatge al carrer del Portal Nou. L'any següent fan una tanca per al seu hort, i al 1930, l'Ajuntament els dóna permís per aixecar un nou pis al seu edifici.

Més que com a religioses de Sant Josep, a Girona se les coneix més usualment com a «Germanes Vetlladores» en al·lusió a la seva dedicació durant anys i panys a la vetlla de malalts. En els anys setanta es dugué a terme una obra de reestructuració i modernització gairebé total de l'edifici, que a hores d'ara rep el nom de «residència geriàtrica Maria Gai» i que s'ha adaptat per tenir cura de persones d'edat

avançada.

D'entre els edificis civils, destaquem per la seva antigor l'actual casa número 14, que conserva una senyorial portalada de pedra al centre de la qual campeja un escut que probablement es refereix als Foixà, que en foren en altre temps els seus propietaris més importants. Encara l'any 1876 hi trobem com a estadant en Josep de Foixà i de Carmany.

També és interessant la Casa Dalmau, n° 7-9, d'estil noucentista i construïda sota la direcció de l'arquitecte J. Roca i Pinet, i la casa número 21, coneguda com a Casa Rigau, obra del mateix arquitecte, i així mateix, noucentista.

El casolot que duu el número 17, obra també d'un mèrit innegable, pertangué al polític repu-

blicà Josep Maria Dalmau i Casademont, el qual el llogà l'any 1953 — la planta baixa i jardí — per tal que s'hi instal·lés una escola unitària de nenes que hi va funcionar fins als anys seixanta. Tanmateix, sembla que al segle XIX ja hi hagué alguna altra escola al carrer: el 1868 s'habilitava un edifici com a escola de pàrvuls que més tard rebé el nom de «Colegio Coral».

Els anys 1910-1911 tenia l'administració a una casa d'aquest carrer el setmanari polític «Catalanitat», i més tard hi instal·là la seva seu l'entitat esportiva gironina GEIEG. Encara ara a la llinda de la porta de la casa n° 15 hi ha una inscripció en lletres majúscules que permet llegir amb tota claredat: «Gimnasio G.E. y E.G.»

Com a relleus curiosos podem assenyalar el signes incisos a la llinda de la casa n° 22, i l'estranya figura que resta col·locada en una cantonada de l'església dels Dolors i que sembla versemblant que pugui representar un animal.

D'entre els estadants d'un cert relleu amb què ha comptat el carrer podem destacar que l'any 1900 hi vivia l'impressor i editor de llibres Pacià Torres, que als anys cinquanta s'hi va establir l'escultor Traitè d'Olot i que durant uns mesos dels anys seixanta hi tingué la seva residència provisional — en un pis de la casa propietat de la vídua Masó — Jordi Pujol, en aquells temps exiliat a Girona amb motiu dels coneguts fets del Palau de la Música de l'any 1960.

Construïtívament, és un carrer molt llarg, amb cases de poca alçària i jardins, i amb un paviment de llambordes. Les obres d'agencament més importants són dels anys 1914, 1962 i 1982.

Ramon Alberch i Fugueras

EL LECTOR ESCRIU

Pla General de Calonge. No és això

Senyor Director:

El cas és curiós però cert. El Pla General de Calonge es torna a exposar al públic per segona vegada, per l'article 125 i per motiu d'una sentència judicial que obliga a traduir-lo del català al castellà.

Però, tot traduint-lo, no sabem a qui se li ha escapat algunes modificacions que afecten fins i tot els plànols de planejament.

Aquestes variacions resulta que casualment procuren complaure els desitjos de particulars o de grups urbanístics que en l'anterior redactat consideraven lesionats o mal atesos els seus interessos (alguns sens dubte prou legítims) i varen promoure un any enrera protestes que resultaren «incòmodes» al grup de govern municipal.

Però, què passa amb l'interès general de la comunitat? Hi ha pensat algú mai de debò? Sincerament pensem que no. Les proves:

On han anat a parar els centenars de firmes recollides o les al·legacions tan representatives com les dels partits polítics, associacions o clubs? Molt senzill: a un sac sense fons.

Quina ha estat la resposta: modificacions fetes de cara a la galeria que no arreglen res, o

simplement deixar-ho tot tal com estava i punt.

Aquesta ha estat la resposta a temes tan importants com la seguretat per transitar els nens per tots els vials que condueixen a les zones escolars, la nefasta xarxa viària, la manca d'aigua, el pervindre comercial del nucli antic, la defensa del patrimoni cultural i paisatgístic, la previsió desmesurada de càmpings, les noves urbanitzacions, les possibles i necessàries obres socials i tantes d'altres. En una paraula: Aquest pla no és el pla d'un poble sinó que és el pla d'uns quants que manipulen el poble.

Així les coses, pels il·luminats «senyors» que remenen les cires de l'ajuntament, el problema és prou concís i senzill: un cop atesos els seus interessos, els de particulars i els dels grups urbanístics que els fan costat, la resta és fàcil: mirar que el poble no tingui vida associativa, ni anhels socials ni polítics, mantenir-lo com més desinformat millor i donar-li algun caramel de tant en tant perquè els tornin a votar. I tots contents i tan panxos.

I certament que ho han aconseguit. Ho diem perquè ho hem constatat. La gent està cansada, desanimada, se sent impotent. Tothom veu que aquest no és el camí però no n'hi ha cap altre. Ells manen, ells són els poderosos i no hi ha res a fer. Tot és

inútil. Fins i tot el grup d'oposició municipal protesta poques vegades, i quan ho fa sembla que té por d'ofendre algú.

Un petit detall confirma el que hem dit. L'altre dia, quan vàrem pujar a l'Ajuntament per veure el Pla General, la carta magna del poble, el vàrem trobar apilat sobre una taula d'un metre quadrat i mig, posada en un racó del mateix local on són els funcionaris, els quals podran fer còmodament el cens dels ciutadans que amb aquestes condicions s'atreveixin a anar a veure el pla general, que probablement seran molt pocs.

Segurament que a aquestes hores els responsables de l'Ajuntament estan satisfets i orgullosos per haver aconseguit insensibilitzar tot un municipi pels seus anhels de futurs. S'equivoquen. El fruit d'aquesta mena de treball tard o d'hora se'ls podrà a les mans, perquè de la informació i del debat surt la llum que il·lumina el camí dels pobles i el dels seus dirigents. Ells mateixos es perdran enmig de les tenebres que han fabricat.

Si hem escrit aquestes ratlles no és solament per denunciar públicament uns fets que gairebé tothom intueix, sinó que a més és per fer palès que encara queden calongins que no se resignen, que no es donen per vençuts ni s'hi donaran mai. No-

saltres i molts més que pensen d'igual manera no estem a Calonge per interessos circumstancials sinó que tenim posades des de fa molts anys arrels profundes en aquesta vila. Per això volem proclamar que si ara no és la nostra hora, sinó que és l'hora que prevalen interessos moltes vegades inconfessables, sabrem esperar, si cal de peu dret, fins a poder dir com el gran cantant del nostre Empordà:

«Ens diran que ara cal esperar. I esperem, ben segur que esperem. És l'espera dels que no ens aturarem fins que no calgui dir: No és això! **Dos calongins**

Per uns sindicats forts i democràtics

Sr. Director,

A la fi s'ha aprovat la llei Orgànica de Llibertat Sindical, i ja no hi pot haver excuses de cap mena per afiliar-se a les centrals sindicals que hi ha actualment, o bé per crear-ne de noves.

Recordo que una vegada, no fa pas gaire temps, em deia un funcionari que no podia estar afiliat a cap sindicat. Jo li vaig argumentar que sí que podia estar-hi perquè abans de ser «funcionari» s'és treballador, i que per tant tenia tot el dret i el deure d'estar afiliat.

Espero i desitjo, com a treballador, que tots els funcionaris no tinguin cap mena de recel ni por a afiliar-se perquè la llei Orgànica de Llibertat Sindical els emparar i protegeix en el seu primer article.

No esperem més per formar part de les centrals sindicals actuals o de les que es puguin crear, per fer-les molt més fortes i, com a conseqüència immediata, més representatives. Perquè sense sindicats forts, no podem aspirar a millores salarials ni socials a les empreses, tant públiques com privades.

Fem un petit esforç i no deixem a mans d'un pocs les decisions que ens afecten com a treballadors. **Salvador Llorente Valera**. Membre del secretariat d'USO de Girona.

Demanem brevetat i concisió en els comunicants que escriuïn a la secció «El lector escriu». Qualsevol carta que passi de les 30 ratlles, aquest diari es reserva el dret de resumir-la, intentant preservar el seu sentit. Tota comunicació haurà d'anar acompanyada de la identificació completa de l'autor (nom i cognoms, adreça, i, si és possible, telèfon), malgrat que podran ésser publicades cartes signades amb inicials o pseudònims, si així ho sol·licita el seu autor.